

Vokshat (*Hygrocybe*)

Her kan indsættes en generel tekst

Nøgle til grupper af vokshatte

1. Stokoverflade slimet eller i det mindste våd **Nøgle A**
Stokoverflade tør 2
2. Frugtleger med hvide, grålige, brunlige, bleggule, mat orange og/eller
sortagtige farver; stok undertiden med violette/lilla farver **Nøgle B** —
Frugtleger med klart gule, orange, røde eller lilla til rosa farver; stok
aldrig med violette/lilla farver 3 —
3. Hatoverflade slimet, klæbrig eller fedtet **Nøgle C**
Hatoverflade tør **Nøgle D**

Nøgle A. Stokkens overflade slimet eller i det mindste våd

1. Lameller frie eller smalt tilvoksede 2
Lameller bredt tilvoksede til nedløbende, undertiden noget udrandede 6
2. Frugtleger anløber sort med alderen og ved håndtering; hat ± kegleformet 3
Frugtleger anløber ikke sort 4
3. Hat rød; lameller rødlig, i det mindste opefter; i hvide og grå klitter; sporer i gennemsnit $10-12,5 \times 5-6 \mu\text{m}$, $Q = 2-2,2$.
. **klit-vokshat (*H. conica* var. *conicoides*)**
Hat rød, gul, bronzefarvet, etc.; lameller sjældent røde; ikke kun i klitter; sporer i gennemsnit $8,5-11,5 \times 5-7,5 \mu\text{m}$,
 $Q = 1,4-1,9$ **kegle-vokshat (*H. conica*)**
4. Hat halvkugleformet, hvælvet til afladet; stok glat. **gul vokshat (*H. chlorophana*)**
Hat ± kegleformet; stok længdefibret 5
5. Sporer smalt ellipsoidiske, ellipsoidiske til cylindriske. **spidspuklet vokshat (*H. acutoconica*)**
Sporer bredt ellipsoidiske til næsten kugleformede. **Konrads vokshat (*H. acutoconica* var. *konradii*)**
6. Frugtleger klart gule, orange og/eller røde, uden grønne eller violette farver. 7
Frugtleger med hvidlige, grålige, violette, mat orange, teglrøde og/eller grønne eller blålige farver 11
7. Smag tydeligt bitter; rød til orange art, hvis hat ofte tørrer ind før stokken **bitter vokshat (*H. mucronella*)**
Smag ukarakteristisk eller anderledes; gule, orange og sjældent røde arter 8
8. Lameller med slimet æg, nedløbende; frugtleger gule **kromgul vokshat (*H. vitellina*)**
Lamellerne med tør æg, nedløbende, bredt tilvoksede eller udrandede; frugtleger som regel orange til røde 9
9. Lameller ± nedløbende, stok våd **liden vokshat (*H. insipida*)**
Lameller bredt tilvoksede eller udrandede, stok stærkt slimet. 10
10. Frugtleger gule til orange **slimstokket vokshat (*H. glutinipes*)**
Frugtleger røde **rubin-vokshat (*H. glutinipes* var. *rubra*)**

11. Lameller ± nedløbende 12
Lameller bredt tilvoksede eller udrandede, undertiden med nedløbende tand 13
12. Lameller med slimet æg; hat og stok brunligt orange eller blegt rødt brune; lugt som brændt gummi
. **brusk-vokshat (*H. laeta*)**
Lameller med tør æg; hat og stok grålige, brunlige eller sjældent hvidlige; lameller hvidlige
. **slimet vokshat (*H. irrigata*)**
13. Frugtleger med grønne farver, i det mindste på stoktoppen **papegøje-vokshat (*H. psittacina*)**
Frugtleger uden grønne farver 14
14. Hat grå eller brunlig, sjældent hvidlig **slimet vokshat (*H. irrigata*)**
Hat rødlig eller blålig 15
15. Hat teglrød til brunligt rustbrød **teglrød vokshat (*H. psittacina* var. *perplexa*)**
Hat blålig, brunligt lilla til turkis **varianter af papegøje-vokshat (*H. psittacina*)**

Nøgle B. Frugtleger med hvidlige, grålige, brunlige, bleggule, mat orange eller sortagtige farver og tør stok

1. Lameller nedløbende 2
Lameller smalt til bredt tilvoksede, undertiden udrandede eller frie 14
2. Hat hvid til creme 3
Hat farvet: violet, grålig, lædergul, træbrun, rødbrun, brunlig eller mat orange, eventuelt kun i midten. 5
3. Hat tør, ofte fint kornet, ikke hygroman; frugtleger kraftige **bleg vokshat (*H. pratensis* var. *pallida*)**
Hat ± fedtet, hygroman 4
4. Lugt kraftig, som ruslæder eller cedertræ. **ruslæder-vokshat (*H. russocoriacea*)**
Lugt ubetydelig. **snehvid vokshat (*H. virginea*)**
5. Hat tør, de fleste med ikke-hygroman og ustribet hat 6
Hat slimet til klæbrig, hygroman og gennemskinnelig stribet 8
6. Hat mat orange **eng-vokshat (*H. pratensis*)**
Hat grålig eller violet
7
7. Kraftig art med grålig filtet hat > 20 mm (ikke fundet i DK) **gråfiltet vokshat (*H. canescens*)**
Lille violet art; hat max. 15 mm **viol-vokshat (*H. viola*)**
.
.
8. Lugt kraftig, som ruslæder eller cedertræ. **ruslæder-vokshat (*H. russocoriacea*)**
Lugt ubetydelig. 9
9. Hat træbrun, lædergul til blegt brunlig (café au lait), undertiden med central brun plet; stokbasis ikke gul 10
Hat mørkt grå til brun, evt. med rosa eller purpur skær eller stokbasis gul 11
10. Hat ensfarvet træbrun til lædergul (isabella-farvet) eller blegt brunlig (café au lait).
. **isabella-vokshat (*H. virginea* var. *ochraceopallida*)**
Hat med tydeligt brunlig midte og bleg rand **brunøjet vokshat (*H. virginea* var. *fuscescens*)**

11. Hat kastaniebrun, undertiden med blegere rand, ofte tydeligt puklet; lameller blegt brune
. **rødbrun vokshat (*H. colemanniana*)**
Hat grå til gråbrun, ofte gennemskinneligt stribet fra randen; lameller grålige; stokbasis ofte gul til bleggul12
12. Frugtlegemer små; hat 10-30 mm bred, overflade ± tør og noget filtet eller småskællet på midten, med purpur eller lilla skær på udtørrede pletter; stok grålig til sølvhvid **rosa vokshat (*H. roseascens*)**
Frugtlegemer ret kraftige; hat som regel fedtet eller slimet, gennemskinneligt radiærstribet op til halvvejs mod midten
.13
13. Stok længdefibret, gråhvid til sølvgrå, som regel med gul basis; smag ubetydelig . . . **gulfodet vokshat (*H. flavipes*)**
Stok glat, hvid; smag undertiden syrlig og ubehagelig **gråviolet vokshat (*H. lacmus*)**
14. Lameller frie eller smalt tilvoksede; lugt ubetydelig15
Lameller bredt tilvoksede eller udrandede; lugt ofte tydelig.20
15. Frugtlegemer løber an i sort til mørkt grå ved håndtering og med alderen16
Frugtlegemer løber ikke an i sort eller gråt, i hvert fald ikke på stok og lameller (visse arter kan blive grå på stokbasis)
.17
16. Unge frugtlegemer ± rødlige; lameller rødlige, i det mindste opefter; i hvide og grå klitter; sporer i gennemsnit $10-12,5 \times 5-6 \mu\text{m}$, $Q = 2-2,2$ **klit-vokshat (*H. conica* var. *conicoides*)**
Unge frugtlegemer rødlige, gullige, bronzefarvede, etc.; lameller sjældent røde; ikke kun i klitter; sporer i gennemsnit $8,5-11,5 \times 5-7,5 \mu\text{m}$, $Q = 1,4-1,9$ **kegle-vokshat (*H. conica*)**
17. Hat hvidlig med lilla eller lyserødt skær, spidst kegleformet og med opsplittende rand
. **rosenrød vokshat (*H. calyptriformis*)**
Hat mørkt brun19
19. Stok og lameller gule til orange **daddelbrun vokshat (*H. spadicea*)**
Stok og lameller hvide **hvidbladet vokshat (*H. spadicea* var. *albifolia*)**
20. Lugt kloragtig (svømmehal)21
Lugt anderledes eller ubetydelig22
21. Hat ± hvælvet, glat, brun; kød hurtigt rødme ved såring **Jensens vokshat (*Hygrocybe ingrata*)**
Hat hvælvet til afladet, på udvoksede frugtlegemer fint skællet, gråbrun; sjældent langsomt rødbrunt anløbende ved såring **stinkende vokshat (*Hygrocybe nitrata*)**
22. Lugt melagtig; kød rødmer langsomt ved såring – (ligner en vokshat og vokser tilsvarende steder)
. **rødme alfihat (*Porpoloma metapodium*)**
Lugt anderledes eller ubetydelig23
23. Stok og lameller hvide; hat mørkt grå til hvidlig; overflade og kød undertiden orangerødt anløbende, især i stokbasis; ligner en ridderhat **gråbrun vokshat (*H. fornicata*)**
Hat, stok og lameller grålige, brune eller næsten sorte24
24. Frugtlegemer sepiabrune, mørkt grå til næsten sorte; kød rødmer ved såring; lugt undertiden svagt kloragtig eller som marineret sild. **rødme vokshat (*H. ovina*)**
Hat brun og noget finskællet; lameller og stok lysere brune; lugt ubetydelig – (ligner en egentlig vokshat (*Hygrocybe*) og vokser tilsvarende steder) **tyndbladet kratvokshat (*Camarophyllopsis schulzeri*)**

Nøgle C. Frugtlegemer med klart røde, orange og/eller gule farver; hat klæbrig til slimet men stok tør

1. Lameller bredt tilvoksede til nedløbende, undertiden udrandede 2
Lameller frie eller smalt tilvoksede 5
2. Stok fugtig (tørre hurtigt), undertiden kraftigere rød farvet end hat **liden vokshat (*H. insipida*)**
Stok tør og glat 3
3. Frugtlegemer gule og ret spinkle; stok som regel < 3 mm tyk **voksgul vokshat (*H. ceracea*)**
Frugtlegemer røde eller orange 4
4. Kraftig art med klart rød hat, i det mindste som ung **cinnober-vokshat (*H. coccinea*)**
Spinkel art med orangerød hat med ± tydelig papil; lameller undertiden udrandede . **papil-vokshat (*H. subpapillata*)**
5. Lameller smalt tilvoksede 6
Lameller frie eller smalt tilvoksede 8
6. Stok med tydeligt længdefibret overflade, kraftig art; hat mørkt rød **skarlaget vokshat (*H. punicea*)**
Stok glat eller kun fint længdefibret; hat gul, orange og sjældent orangerød 7
7. Lugt som ege-mælkehat eller stinktæger (erkendes bedst når svampen har ligget i en lukket beholder ca. 10 minutter);
hat som regel tør, hos unge frugtlegemer undertiden klæbrig, gullig til smudsigt orange, svagt hygroman; lameller gule
til orange; stok gullig, ofte med orange top, med glat overflade **tæge-vokshat (*H. quieta*)**
Lugt ubetydelig; hat klart gul til orangerød, tydeligt hygroman, slimet; stok fint længdefibret, ofte hvidpudret, især i
toppen. **orangegylden vokshat (*H. aurantiosplendens*)**
8. Frugtlegemer anløber sort med alderen og ved håndtering 9
Frugtlegemer anløber ikke sort 10
9. Hat rød; lameller rødlig, i det mindste opefter; i hvide og grå klitter **klit-vokshat (*H. conica* var. *conicoides*)**
Hat rødlig, gullig, bronzefarvet, etc.; lameller sjældent røde; ikke kun i klitter (for en sikker bestemmelse, se nøgle B:
16) **kegle-vokshat (*H. conica*)**
10. Hat brunlig, det gule kød undertiden synligt mellem fibre **daddelbrun vokshat (*H. spadicea*)**
Hat gul eller orange, sjældent rød 11
11. Hat halvkugleformet, hvælvet til afladet; stok glat **gul vokshat (*H. chlorophana*)**
Hat ± kegleformet; stok længdefibret 12
12. Sporer smalt ellipsoidiske, ellipsoidiske til cylindriske **spidspuklet vokshat (*H. acutoconica*)**
Sporer bredt ellipsoidiske til næsten kugleformede **Konrads vokshat (*H. acutoconica* var. *konradii*)**

Nøgle D. Frugtlegemer med klart gule, orange, røde eller lilla til rosa farver; hat og stok tør

1. Hatoverflade fint skælet, filtet eller radiærfibret. 2
Hatoverflade glat eller fint kornet 16
2. Hat fint skælet eller filtet 3
Hat radiærfibret. 12
3. Lameller frie eller smalt tilvoksede; frugtlegemer kraftige; stok ofte > 5 mm tyk 4
Lameller bredt tilvoksede til nedløbende; frugtlegemer mindre; stok ofte < 4 mm tyk 5

4. Stok længdefibret; hat bredt kegleformet og kraftigt fibret med fine ± oprette skæl; frugtleger som regel røde til orange. **trævlet vokshat (*H. intermedia*)**
Stok glat; hat spidst kegleformet; frugtleger gule, ofte med grønligt eller orange skær
. **grøngul vokshat (*H. citrinovirens*)**
5. Lameller bredt tilvoksede eller udrandede 6
Lameller mere eller mindre nedløbende 9
6. Mange sporer > 10 µm lange og mere eller mindre indsnørede; voksested i klitlavninger og Sphagnum-moser
. **kær-vokshat (*H. substrangulata*)**
De fleste sporer < 10 µm lange; andre voksesteder 7
7. Frugtleger klart røde; hatskæl ofte oprette og spidse; lugt svag, af hvidløg (erkendes bedst når svampen har ligget i en lille lukket beholder nogle minutter) **hvidløgs-vokshat (*H. helobia*)**
Frugtleger røde, orangerøde, sjældent gule; hatskæl som regel tiltrykte, ikke spidse, undertiden grålige 8
8. En del sporer set forfra karakteristisk pæreformede eller afrundet trekantede med den brede del ved basis; lamelæg ofte med hårlignende udvækster, hatskæl relativt grove; på sure voksesteder **mønje-vokshat (*H. miniata*)**
Sporer bredt ellipsoidiske til næsten kugleformede, hatskæl meget fine; på kalkrige voksesteder
. **kalk-vokshat (*H. calciphila*)**
9. Hatskæl eller -filt af samme farve som det underliggende lag (gullige ved udtørring), sjældent grålige 10
Hatskæl i hvert fald omkring midten ± sortagtige 11
10. Lameller langt nedløbende, sporer 9-10,5 µm lange; hatskæl af farve som underlaget
. **kantarel-vokshat (*H. cantharellus*)**
Lameller kort nedløbende til bredt tilvoksede, sporer 9-12,5 µm lange; hatskæl undertiden grålige
. **kær-vokshat (*H. substrangulata*)**
11. Frugtleger gule til orange; hatskæl sortagtige, kan dække hele hatten; på tørre lokaliteter **sortskællet vokshat (*H. turunda*)**
Frugtleger røde; ofte kun hatmidtens skæl sorte; på fugtige lokaliteter (som regel i Sphagnum)
. **tørvemos-vokshat (*H. coccineocrenata*)**
12. Stokoverflade glat. 13
Stokoverflade længdefibret 14
13. Hat og stok gul, ofte med grønligt eller orange skær **grøngul vokshat (*H. citrinovirens*)**
Hat lilla eller rosa; stok hvidlig **rosenrød vokshat (*H. calyptriformis*)**
14. Hat mørkt brun, undertiden med gråligt overtræk; stok og lameller gule eller orange **daddelbrun vokshat (*H. spadicea*)**
Hat og stok med gule eller orange farver, sjældent røde 15
15. Sporer smalt ellipsoidiske, ellipsoidiske til cylindriske **spidspuklet vokshat (*H. acutoconica*)**
Sporer bredt ellipsoidiske til næsten kugleformede. **Konrads vokshat (*H. acutoconica* var. *konradii*)**
16. Stok bleg; lameller dybt nedløbende; hat mat orange, ikke hygroman **eng-vokshat (*H. pratensis*)**
Stok farvet; lameller bredt tilvoksede til kort nedløbende; hat klart gul, orange og/eller rød, som regel hygroman . . 17
17. Smag bitter, kan som regel mærkes blot ved at sætte tungespidsen på hatten; lugt ubetydelig
. **bitter vokshat (*H. mucronella*)**
Smag ubetydelig; lugt ofte karakteristisk 18

18. Lugt karakteristisk (læg evt. svampen i en lukket beholder nogle minutter)19
 Lugt ubetydelig.21
19. Lugt som ege-mælkehat eller stinktæger; frugtlegerer gullige til smudsig orange. **tæge-vokshat (*H. quieta*)**
 Lugt sødlig og honningagtig, eventuelt først tydelig under tørring; frugtlegerer orangerøde eller røde20
20. Lameller bredt tilvoksede til noget nedløbende; frugtlegerer små til middelstore; hat som regel < 40 mm bred, som
 regel orangerød. **honning-vokshat (*H. reidii*)**
 Lameller smalt tilvoksede; frugtlegerer som regel store; hat ofte > 40 mm bred, klart rød
 knaldrød vokshat (*H. splendidissima*)
21. Hat med sort overtræk, i det mindste på midten, grundfarve som regel mørkt rød, undtagelsesvis gul; lameller ofte
 med laksefarvet til dybt orange skær. **sortdugget vokshat (*H. phaeococcinea*)**
 Hat uden sort overtræk22
22. Hat smudsiggul, klart gul til brunligt orange; lameller smalt til bredt tilvoksede. **tæge-vokshat (*H. quieta*)**
 Hat klart rød23
23. Lameller smalt tilvoksede, kraftig knaldrød art; lugt af honnig ved indtørring. . **knaldrød vokshat (*H. splendidissima*)**
 Lameller bred tilvoksede til kort nedløbende, spinkel art; lugt ubetydelig ved tørring
 koralrød vokshat (*H. constrictospora*)

